

Bryssel den 11 juni 2024  
(OR. en)

10251/1/24  
REV 1

SOC 392  
EMPL 223  
ECOFIN 603

**NOT**

---

|         |                                                                                                                                                                                                         |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| från:   | Kommittén för socialt skydd                                                                                                                                                                             |
| till:   | Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet                                                                                                                                                     |
| Ärende: | Huvudslutsatser om 2024 års rapport om pensionernas tillräcklighet från kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen<br>– <i>Föredragning av ordföranden för kommittén för socialt skydd</i> |

---

För delegationerna bifogas huvudslutsatserna i 2024 års rapport om pensionernas tillräcklighet, som slutfördes av kommittén för socialt skydd den 16 maj 2024. Huvudslutsatserna kommer att läggas fram av ordföranden för kommittén för socialt skydd för rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 20 juni 2024 och väntas godkännas av rådet via rådets slutsatser om pensionernas tillräcklighet (dok. 10550/24).

Den fullständiga rapporten återfinns i dok. 10251/24 ADD 1.

Landsprofilerna återfinns i dok. 10251/24 ADD 2.

**2024 ÅRS RAPPORT OM PENSIONERNAS TILLRÄCKLIGHET****HUVUDSLUTSATSER**

2024 års rapport om pensionernas tillräcklighet som utarbetats gemensamt av kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen stöder nationella insatser för att säkerställa tillräcklig åldersinkomst, i linje med princip 15 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. I rapporten analyseras i vilken utsträckning pensionssystemen säkerställer en tillräcklig pensionsinkomst – det vill säga att **förebygga fattigdom bland äldre och upprätthålla kvinnors och mäns inkomster under hela deras pensionering**, både nu och i framtiden. De tre år som föregick den nuvarande utgåvan kännetecknades av extraordinära utmaningar som Europas samhällen och ekonomier stod inför: covid-19-pandemin, följt av en period med hög inflation och ökade energikostnader till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Samtidigt är de strukturella utmaningarna kopplade till megatrender, såsom de demografiska förändringarna och det föränderliga arbetslivet, fortfarande lika angelägna som någonsin. I detta sammanhang belyses följande nyckelslutsatser i rapporten.

*– Den nuvarande bilden av pensionernas tillräcklighet är fortfarande blandad –*

1. **Risken för fattigdom och social utestängning bland äldre har fortsatt att öka sedan 2019, till följd av den ökande relativa inkomstfattigdomen, trots minskad materiell och social fattigdom.** År 2022 riskerade mer än en av fem personer i åldern 65 år eller äldre att drabbas av fattigdom eller social utestängning i EU. Detta motsvarar 18,5 miljoner människor, en siffra som ökar både på grund av den ökande fattigdomen och den åldrande befolkningen. Det finns fortfarande stora skillnader mellan länderna, men äldre kvinnor löper större risk att drabbas av fattigdom än män i alla länder. **Äldre människor, särskilt kvinnor, löper i allmänhet större risk att drabbas av fattigdom.** År 2022 riskerade nästan en av fyra kvinnor i åldern 75 år eller äldre i EU att drabbas av fattigdom eller social utestängning.

2. **Inkomsterna för äldre personer i EU ligger fortfarande under 90 % av genomsnittsinkomsten i arbetsför ålder**, med betydande skillnader mellan kvinnor och män och mellan länder. Pensionsförmåner uppgår i genomsnitt till omkring tre femtedelar av inkomsten i det sena yrkeslivet. Inkomstskillnaderna bland äldre har minskat sedan 2019, vilket kan bero på de omfattande åtgärderna för att skydda låginkomsttagare under den senaste tidens kriser.
3. **Ökningen av förväntad livslängd har avtagit i EU under det senaste årtiondet.** Denna långsiktiga trend förvärrades av överdödligheten under covid-19-pandemin, eftersom antalet äldre minskade mellan 2020 och 2022 och den förväntade livslängden vid 65 års ålder minskade. Andelen friska år av den återstående förväntade livslängden under ålderdomen har dock generellt sett varit stabil i hela EU sedan början av århundradet.
4. **I genomsnitt kan en europé förvänta sig att tillbringa 21 år i pensionering och erhålla pension.** Detta är något mindre än under 2019 på grund av covid-19-pandemin. Den genomsnittliga pensionsperioden varierar mellan 15 och 25 år, vilket återspeglar de nationella skillnaderna i pensionsålder och förväntad livslängd. Förhållandet mellan yrkeslivets längd (i genomsnitt 41 år) och pensioneringen varierar mycket i EU-27 och Norge.
5. **Behovet av hälso- och sjukvård och långtidsvård tenderar att öka med åldern och förknippas med en högre risk för fattigdom. Att täcka vårdbehoven under ålderdomen är fortfarande en viktig social utmaning.** De totala kostnaderna för långvarig vård och omsorg utan offentligt socialt skydd kan vara mycket höga jämfört med pensionsinkomsten för äldre personer, särskilt för dem med större behov. Kvinnor lever längre i ohälsa än män och är oftare i behov av vård, samtidigt som de har lägre inkomster. De sociala trygghetssystemen stöder levnadsstandarden för äldre människor i Europa genom olika policykombinationer vad avser framför allt pensioner och långtidsvård. System med låga pensioner och låg täckning av behoven av långvarig vård och omsorg står inför särskilda utmaningar när det gäller att upprätthålla en skälig levnadsstandard för äldre i behov av vård.

*– Medlemsstaterna vidtar ytterligare åtgärder för att säkerställa tillräcklighet,  
men den framtida tillräckligheten är fortfarande under press –*

6. **Under 2020–2023 ändrade krisen tillfälligt dynamiken i pensionsreformen, eftersom alla medlemsstater genomförde exceptionella och tillfälliga åtgärder. Samtidigt fortsatte den övergripande trenden mot en permanent förbättring av tillräcklighetsmekanismerna.**

Under denna tid var de viktigaste reformtrenderna bland annat följande: förbättrad tillgång till rättigheter och förvärvade rättigheter, främjande av ett längre arbetsliv och senare pensionering genom positiva incitament och större flexibilitet i pensionssystemen, och stärkta skyddsnät mot fattigdom genom reformer av grundläggande förmåner och minimiförmåner. Vissa medlemsstater har också genomfört reformer som stärker de fonderade pensionssystemens roll och främjar individuella rättigheter.

7. **Ersättningsnivåerna vad avser pensioner för en viss karriär beräknas minska under de kommande fyra årtiondena, vilket bekräftar resultaten av tidigare analyser.** Även om man tar hänsyn till förväntade ökningar av tjänsteåren och lagstiftade höjningar av pensionsåldern kommer ersättningsnivåerna att minska för både kvinnor och män i de flesta länder, även om den beräknade storleken på minskningen varierar kraftigt. Detta överensstämmer med simuleringar som visar att pensionsinkomsten per capita beräknas minska. Pensionsåldern är fortfarande en viktig faktor som förklarar nuvarande och framtida pensionsförmåner. Att gå i pension två år före pensionsåldern leder främst till tillfälliga eller milda sänkningar av pensionen, men arbete efter pensionsåldern medför i allmänhet betydande ökningar av ersättningsnivån.

8. **Pensionssystemen och beskattningen påverkar nivån och (om-)fördelningen av pensionsinkomsterna och den framtida utvecklingen av tillräckligheten.**

Pensionsinkomsterna är jämnare fördelade än inkomsterna från arbete. Låginkomsttagare har högre pensionsersättningar i alla länder, samtidigt som en kort karriär minskar ersättningsnivån mindre än proportionellt, även om detta kanske inte alltid är tillräckligt för att lyfta människor ur fattigdom. Inkomstskillnaderna under ålderdomen förväntas förbli stabila under de kommande årtiondena.

9. **Avbrott i yrkeslivet är inte lika skyddade av pensionssystemen.** I de flesta länder är avbrotten för barnomsorg relativt väl skyddade, medan pensionsänkningen på grund av arbetslöshet är något högre. I vilken utsträckning funktionsnedsättningsperioder tillgodoräknas varierar mellan länderna. De flesta länder skulle kompensera för vård av familjemedlemmar i beroendeställning och bevilja en pension som endast är något lägre än den för ett oavbrutet yrkesliv.

10. **Majoriteten av de äldre är kvinnor, vilket gör könsklyftorna i ålderdomen till en särskild social utmaning.** Att vara ensamstående under ålderdomen ökar ytterligare fattigdomsriskerna för kvinnor jämfört med män. Även om skillnaden mellan mäns och kvinnors genomsnittliga pensioner fortsätter att minska, vittnar de återstående klyftorna mellan kvinnor och män när det gäller fattigdom bland äldre, pensionsbelopp och pensionstäckning om bestående ojämlikheter. Pensionsklyftan mellan kvinnor och män (26 % på EU-nivå 2022) har sin grund i ackumulerade skillnader under yrkeslivet: lägre lön för kvinnor, kortare och/eller avbrutet yrkesliv, bland annat på grund av omsorgsansvar, och mer deltidsarbete. Lägre finansiell kompetens kan hämma kvinnors pensionsplanering och kräva åtgärder för finansiell utbildning och insyn i pensionssystemen.

11. **Att ta itu med ojämlikheter i förväntad livslängd är en utmaning för pensionspolitiken.** Högutbildade människor kan förvänta sig att leva längre i pensionering, delvis på grund av livsstilsfaktorer, och denna klyfta är särskilt stor bland män. Personer med hög utbildningsnivå både kommer in på och lämnar arbetsmarknaden betydligt senare än personer med lägre utbildning. Dessa skillnader i förväntad livslängd och ålder för inträde på och utträde från arbetsmarknaden kan ha en regressiv fördelningseffekt. Eftersom många länder höjer pensionsåldern till följd av ökad livslängd kan pensionssystemen behöva anpassa pensioneringsmöjligheterna för olika yrkesprofiler för att förhindra att ojämlikheter uppstår.
12. **Hur ojämlika arbetsinkomster leder till pensionsklyftor beror i stor utsträckning på pensionssystemets progressivitet.** I EU-27 och Norge uppväger pensionssystemen i genomsnitt en fjärdedel av inkomstskillnaderna under yrkeslivet. Pensionssystemets progressivitet beror på faktorer som schablonmässiga och behovsprövade förmåner, tak för avgiftsfinansierade pensioner och sänkta rättigheter vid höga inkomster.
13. **Pensionerna för egenföretagare beräknas i genomsnitt vara en tredjedel lägre än för heltidsanställda med liknande karriär, på grund av skillnader i regler och genomsnittslöner.** Schablonmässiga eller lägre avgiftssatser, ett lågt avgiftsunderlag eller förenklade pensions- eller skattesystem leder ofta till låga beräknade pensioner för egenföretagare. Arbetstagare med atypiska anställningsformer kan i vissa länder ha svårt att få tillgång till pension på grund av minimiinkomst eller arbetstidskrav eller begränsade möjligheter att ackumulera rättigheter.

14. **De europeiska pensionssystemen och krisåtgärderna dämpade covid-19-krisens inverkan på nuvarande och framtida pensioner.** De utbetalda pensionerna minskade inte i nominella termer. Krisens inverkan på framtida pensioner var begränsad tack vare utökad användning av system för bevarande av arbetstillfällen, där pensionsrättigheter i allmänhet intjänas, subventionerade pensionsavgifter, förlängning av skyddet vid arbetslöshet och sjukfrånvaro, och särskilda åtgärder till förmån för egenföretagare. Fonderade pensionssystem var dock föremål för stark volatilitet under denna period.
15. **Den inflationsvåg som observerades 2022–2023 minskade pensionernas realvärde i de flesta medlemsstater, men pensionärernas köpkraft var fortfarande väl skyddad jämfört med den arbetsföra befolkningen.** Åtgärderna för att stödja pensionärer omfattade regelbunden indexering och extraordinära ersättningsökningar, pensionstillägg och andra kontantförmåner. Eftersom pensionärer med låg inkomst är mer utsatta för hög inflation prioriterade många länder sitt skydd genom minimiersättningar eller riktade stödåtgärder.
16. **Pensionsindexering är en viktig politisk hävstång för att skydda pensionärer mot inkomsturholkning.** Pensionsindexeringen håller dock på lång sikt inte helt jämna steg med ökningarna av lönerna från arbete i de flesta länder. Löneindexering är vanligtvis mer fördelaktig för pensionärer än prisindexering, men denna situation vände under den senaste perioden med hög inflation. Indexeringsfrekvensen är också avgörande för att säkerställa tillräckligheten vid en stabil prisökning.

**Mot bakgrund av dessa synpunkter anser kommittén för socialt skydd och kommissionen att insatserna för att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter måste fortsätta.**

Inkluderande och stabila arbetsmarknader är avgörande för att upprätthålla tillräckliga pensioner i ett åldrande samhälle. EU bör fortsätta att stödja nationell politik för att säkerställa tillräckliga pensioner genom en bred policymix, bland annat genom att ta itu med ojämlikheter mellan kvinnor och män under arbetslivet, mildra effekterna av omsorgsuppgifter och säkerställa socialt skydd med hänsyn till omsorgsbehov. Fortsatta ansträngningar för att genomföra [rådets rekommendation om tillgång till socialt skydd](#) och [rådets rekommendation om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet](#), inbegripet stöd och övervakning inom ramen för kommittén för socialt skydd, är ett viktigt bidrag till att upprätthålla en hög levnadsstandard för äldre européer. Såsom efterlyses i den [demografiska verktygslådan](#) bör EU:s och medlemsstaternas politik bidra till att säkerställa att människor i Europa kan uppfylla sina ambitioner, bland annat genom att stärka äldre generationer och upprätthålla deras välfärd.

**Det sociala skyddets tillräcklighet och hållbarhet under ålderdomen kräver kontinuerlig övervakning och analys, inbegripet nära samordning mellan analysen av hållbarheten i åldersrelaterade utgifter och pensionernas och långtidsvårdens tillräcklighet. Mot denna bakgrund kommer en gemensam diskussion om 2024 års rapporter om pensionernas tillräcklighet och åldrande att anordnas. Kommittén för socialt skydd och kommissionen kommer att rapportera igen om pensionernas tillräcklighet och om långvarig vård och omsorg under 2027. I samband med detta kommer de att sträva efter att utveckla en sammanhängande analys av pensionernas tillräcklighet och långvarig vård och omsorg, om möjligt genom en gemensam rapport, samt att ytterligare stärka synergier med åldranderapporten.**

---